

Portsan Sanomat

2/2017

SUOMI
FINLAND

100

PORT
ARTHUR
YLI

100

PORTSAN SANOMAT

Julkaisija: Portsa ry

Painos: 2000 kpl

Lehden koko: A4

Portsan Sanomat ilmestyy kaksi kertaa vuodessa. Aikatauluihin ja aineistoihin liittyvät tiedot saat toimituskunnalta.

Toimituskunta:

Pasi Puolakka, Sari Raunell, Toni Mattsson, Solveig Sillanpää, Hanna-Mari Parviainen, Christina Nummi, Annika Myrsky, Teemu Kaitanen

Ilmoitushinnat:

1/1 sivu: 350 €

1/2 sivu: 190 €

1/4 sivu: 130 €

Mini: 70 €

Takasivu: 450€

Portsa ry ei ole arvonnlisäverovelvollinen. Hintoihimme ei tule arvonnlisäveroa.

toimitus@portsa.fi

YHTEYSTIEDOT:

Haluaistko jakaa mielipiteesi muille?

Anna äänesi kuulua ja kirjoita toimitukselle sinua koskettavista tai muuten kiinnostavista portsalaisista asioista. Kyseessä voi olla esimerkiksi mielipidekirjoitus tai vaikkapa artikkelin aihe. Toimitus pidättää itsellään oikeuden julkaista kirjoitukset lehdessä, www-sivuilla tai somessa.

PORTSA RY

Hallitus 2017

Puheenjohtaja: **Sari Raunell**

Varapuheenjohtaja: **Toni Mattsson**

Sihteeri/taloudenhoitaja: **Sirpa Huntsala**

Hanna-Mari Parviainen, Virpi Bastman
Jarno Oksanen, Miiika Meretoja, Pasi Puolakka, Risto Ranta, Solveig Sillanpää

Jäsenmaksut 2015

10 € / talous / vuosi

50 € / yhteisö / vuosi

Jäsenmaksut Portsa ry:n tilille:

FI72 8000 1579 3538 56

YHTEYSTIEDOT:

info@portsa.fi

puheenjohtaja@portsa.fi

Portsa ry

@portsaviralline

8 Joogaretkellä
Saippua-Centerissä

12 Puhdistamalla tehostetaan
poistoputken kapasiteettia

16 Vierailulla Sammakon
kustantamossa

18 Puistorinteessä juhlistettiin
110-vuotista olemassaoloa

3 Kummottos puheenjohtaja sanois?

4 As Oy Rauhankatu 26 A nimesi talonsa

4 Hellakakluuni

5 Portsalainen potretti

6 Eräät kaivuutalkoot kellarissa

7 Portsan kirkko kutsuu joulun

8 Joogaa Saippua-Centerissä

10 Paska juttu

12 Puhdistamalla tehostetaan poistoputken kapasiteettia

14 Portsa Ry:n kannanotto Rauhankatu 19-21 täydennysrakentamiseen

15 Tulipaloherkkä Portsa – yhä tänäkin päivänä

16 Vierailulla Sammakon kustantamossa

17 Portsa on koti ja inspiraation lähde suunnittelija Annika Välimäelle

18 Puistorinne 110 vuotta

20 Svensk resumé

21 Väliaikatietoja As Oy Portsan Lumon työmaalta

22 Mitäs teet viikonloppuna?

SUOMI
FINLAND

100

PORT
ARTHUR
YLI

100

KUMMOTTOS PUHEENJOHTAJA SANOIS?

Portsa ei ole turvassa.

Portsan puutalot välttyivät 1970 -luvulla purkamiselta. Silloiset päättäjät ymmärsivät asukkaiden ja yleisen mielipiteen avustamana, että puutalot ja niiden suojele asemakaavalla ovat asioita, joita arvostetaan suuresti myös tulevaisuudessa. Portsan puutarhamaiset tontit ja lehtipuista muodostuvat palokujanteet korttelien välissä tuovat alueelle väljyyttä ja asumismukavuutta. Tämän päivän portsalaiset pitävätkin tärkeinä juuri näitä asioita. On helppoa tuudittautua siihen uskoon, että näin asiat pysyvätkin.

Mutta aina löytyy uusi innokas rakentaja, joka haluaa kaavoittaa tonttinsa niin täyteen kuin mahdollista, sekä maan ylä- että alapuolelta, värittämättä mistään muusta kuin omasta tarpeesta saada mahdollisimman suurta hyötyä.

Tässä lehdessä löydät Portsa Ry:n kannanoton Rauhankatu 19-21 täydennysrakentamiseen. Turun Kaupungin sivuilla <http://www.turku.fi/kaavahaku> voi hakea nimellä Rauhankatu 19-21 kaavoitusta koskevat tiedot ja lukea itse, mitä muutoksia tontille suunnitellaan.

Suojellaanko Portsa lisää?

Rauhankatu 19-21 täydennysrakentamista tutkivan kaavan yhteydessä kaupunki haluaa tutkia, voisiko samalla suojella myös puutalot, jotka sijaisevat Heikkilänkadun ja Puistokadun välissä. Toivottavasti näin tapahtuu. Kiitos kaupungille, joka on ottanut suojele itse tutkittavakseen.

Erittäin hyvä asia portsalaisten kannalta on Kakkolanmäen puhdistamon laajennussuunnitelma. Sen myötä rankkasateet eivät mahdollisesti enää aiheuttaisi alueelle ongelmia. Tästäkin suunnitelmasta voi lukea tässä lehdessä.

Meissä on yhdessä voimaa

Portsa on tänäkin päivänä aivan yhtä suuressa vaarassa jäädä ”gryndereiden betonitornien alle” kuin vuosikymmeniä sitten. Ja niin tulisi tapahtumaan, jos emme pidä puoliamme. Ihan jokainen meistä.

Lempeitä talvisia päiviä toivotellen
Sari Raunell

Portsa Ry:n hallituksen puheenjohtaja
puheenjohtaja@portsa.fi

As Oy Rauhankatu 26 A nimesi talonsa

Kuvat: Juba Rantanen

Taloyhtiössä päätettiin järjestää nimikilpailu yhtiön täyttäessä 110 vuotta, jotta saataisiin talolle sitä kuvaava nimi tylsän yhtiön nimen rinnalle. Yhtiön virallinen nimi oli As OY Rauhankatu 26 A.

Nimikilpailuun saatiin useita nimiehdotuksia, joista yhtiökokouksessa valittiin Ruusukulma.

Voittajanimen ehdotus oli **Stella Rantasen**, 12 vuotta. Palkinnoksi Stella sai elokuvaaliput, jotka luovutettiin hänelle 16.9.2017 kyltin kiinnitystilaisuudessa. ■

Isännöinti Raunell

On muuttanut
osoitteeseen:

Korkeavuorenkatu
8 ovi 21

Timo Raunell
puh. 0400 212 225
Rauhankatu 26 a 10

timo.raunell@gmail.com

Puutalojen isännöintiä

Hellakakluuni

Teksti: Sari Raunell

Kuva: Annika Myrsky

Milloin olet viimeksi mankeloinut?

Entisaikaan pyykkipäivä oli tosiaan pyykkipäivä. Pyykkien kuivaukseen meni toinen mokoma ja lisäksi liinavaatteet piti tietenkin mankeloida.

Mankeloinnin lyhyt oppimäärä

Tekstiili asetetaan hieman kosteana mankeliliinan päälle, joka syötetään joko käsin tai mekaanisesti pyörivän mankelilieriön ympärille. Samalla tekstiiliä venytetään hellävaraisesti, jotta se asettuisi suorassa kulmassa ja rypistymättä mankelilieriön päälle. Varo sormia!

Puhtaana pidempään

Tekstiilien pesun yhteydessä kankaan kuitujen päät nousevat pystyyn, jolloin pöly ja lika tarttuvat helposti tekstiiliin. Mankeloidessa kankaat silottuvat ja liinavaatteet pysyvät puhtaana pidempään. Käytännöllistä siis.

Mankelihuone

Keltaisen kerrostalon, Rauhankatu 23-25:n kellaritiloissa on yhä tänäkin päivänä mankelihuone. Yhtiö on valmistunut vuonna 1952 ja vielä silloin on katsottu

tarpeelliseksi tarjota mankelia asukkaille. Onko mankelia voinut vuokrata ulkopuolinenkin, sitä ei ole enää tiedossa. Mankeli on kuitenkin käyttökunnossa, mikäli haluat sileät mankeloidut lakanat jouluksi. ■

Portsalainen potretti

Teksti Annika Myrsky

Pia Kalenius, nukketeatteritaiteilija

Tällä palstalla esitellään ihmisiä, jotka asuvat tai työskentelevät Portsassa, sekä ihmisiä, joista portsalaisuus ei lähde pesemälläkään.

Nukketeatterispektaakkeli Lemminkäinen ja Äiti esitettiin Turussa Pyhäinpäivä-viikonloppuna 4.11. Esitys oli yhdistelmä esitystaidetta ja kuvataidetta, kun Aurajoki muuttui valo- ja ääniteokseksi, jonka keskiössä oli Tuonen virta ja viisimetrisen, palasista koostuva Lemminkäinen-nukke. Esityksessä Lemminkäisen äitiä näyttelevä Sinikka Sokka lauloi Aurasillan läheisyydessä ponttonin päällä samalla, kun Tuonelan laitureiden soutuvenekunta kuljetti Lemminkäisen palasia kohti joen alajuoksua. Lautturit kokosivat Lemminkäisen takaisin yhteen ja herättivät sen henkiin, kunnes se lopulta rojatti palasina takaisin jokeen.

Lemminkäinen ja Äiti –esityksen takana oli nukketeatteritaiteilija Pia Kalenius, jonka työpaja ja koti sijaitsevat Portsassa.

Kuka olet?

Pia Kalenius, paluumuuttaja, asunut Turussa vuodesta 2008 saakka ja samassa taloyhtiössä.

Koulutus?

Valmistuin 2003 Turun ammattikorkeakoulun

taideakatemiasta nukketeatteriammattilaiseksi. Koulutusta ei ole enää. Oli viimeinen pohjois-Eurooppalainen nukketeatteritaiteilijakoulutus. Kaikki nukketeatterin tekijät Turussa ovat valmistuneet samasta koulutusohjelmasta.

Mikä on Aura of Puppets?

Nukketeatteritaiteilijakoulutuksen ansiosta Turkuun on rakentunut vahva nukketeatterikulttuuri, jota Aura of Puppets yhdistys vaalii. Toimintamme alkoi jo 2007 ja laajemmin Turun kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeen, jolloin saatiin rahoitusta yhdistyksen perustamiselle. Ylläpidämme toimintaa, jossa nukketeatterin tekijöillä, joita Turussa on noin 50, on mahdollista työskennellä ja tavata. Palvelemme taiteilijoiden edellytyksiä toimia työssään – kehittelemme ja kehitymme yhdessä. Tavoitteemme on myös tehdä nukketeatteria näkyväksi.

Mistä sait idean Lemminkäinen ja Äiti –esitykseen?

Seisoin Aurajoen rannalla reilu 10 vuotta sitten ja katselin, kun Halisten koskelta valuvat jäälohkareet törmäilivät toisiinsa. Vieressä ollut mies tokaisi, että "Halisten ukot ovat lähteneet padoilta". Näin jäälohkareet ihmisen palasina ja sain idean Lemminkäisestä. Sitä seurasi työryhmän kokoaminen ja rahoituksen hakeminen esityksen tekoon. Vielä, kun sain Sinikka Sokan lähtemään projektiin palaset loksahivat paikoilleen.

Tavoitteena oli tehdä esitys, joka oli monen mahdollista katsoa ja kokea samanaikaisesti. Halusimme kerätä katsojat uuden ja ihmeellisen ympärille, koska perinteisesti nukketeatteria ei ajatella suurten massojen tapahtumana. Tämä oli tiedettävästi suurin koskaan Suomessa järjestetty nukketeatteriesitys.

Oma Portsa-historiasi?

Asuin aiemmin Mikaelin kirkon läheisyydessä kerrostalossa ja kun muutin takaisin vuonna 2008 halusin tulla kokonaan Portsan puolelle. Unelmien asunto löytyi Puutarhakadulta, jossa tuli heti "olen tullut kotiin" –fiilis. Taloyhtiössä on mieletön yhteishenki, eikä Pian ihmeellisimmistäkään projekteista verstaalla ole pahastuttu lainkaan.

Mikä kaupunginosassa on parasta?

Parasta on kylän tuntu. Kauppareissut tuppaavat kestäämään toista tuntia, kun jään aina juttelemaan tuttujen kanssa. Aluetta vaalitaan ja rakastetaan, mikä näkyy ja tuntuu Portsassa. Täällä tehdään mielellään porukalla asioita ja naapureita on kiva nähdä.

Terveiset lukijoille?

Muistetaan vaalia erityisyyttämme ja yhdessä tekemistä. Juuri se yhteisöllisyys on Portsan omaleimainen juttu. Pidetään ovet ja mielet avoinna! ■

Kuva Olli Kotilainen

Eräät kaivuutalkoot kellarissa

Teksti: Timo Valonen, Turun Työväen Rakennus- ja Asunto-osakeyhtiö Puistorinne 1907-2007

Kellarissa oli huomattavat ja kauan kaivatut kaivuutalkoot. Raine ja Anja olivat saaneet kerätyksi sen verran seteleitä, että kellarinkin rakennustyön alkuvaiheet oli voitu käynnistää. Tai olisikohan pankki myöntänyt. Siitä ei väliä. Talkoissa oli – niin kuin siihen-aikaan aina – kaikki kynnelle kykenevät osakkaat ja varsinkin yhtiön itserakentajat. Kaivettiin ja hikoiltiin. Jutut lensi. Mukavaa oli. Hikoiltiin. Mentiin maan alle ja kovaa kyytiä. Elevaattori voihi ja kuljetti tavaraa pihalla olevalle lavalle. Ja kun se täyttyi, niin uusi tuli tilalle. Syvemmälle kun mentiin, niin laatu muuttui sinisemmäksi ja tarttui lapioihin.

Sellaista se oli, mutta tiedettiin odottaa. Jutut vain parani. Anjan tekemää talkooruokaa – en enää muista mitä – syötiin, mutta varmuudella oli keskiolutta tarjolla.

Kun tavoitteena oli että ”ei tässä montaa päivää olla”, niin taisi kaivuutyö valmistua jo lauantaina, heti ensimmäisen taloopäivän aikana.

Keskiolutta juotiin ja naapurin kanssa oli sovittu, että talkoosaunat sitten saunotaan. Mikko tarjosi. Ja saunottiin päät punaisina. Ylänaapuriyhtiöstä oli mukana sähkömies.

”

Kun tavoitteena oli että ”ei tässä montaa päivää olla”, niin taisi kaivuutyö valmistua jo lauantaina.

Sähkömies tuli löylyhuoneesta pukuhuoneeseen ja liukastui, kolhaisi kädellään lasiovea, ja se särkyi. Ja niin särkyi käsiinkin. Hitonmoinen haava turskautti verta niin kuin härjän kurkusta. Pyyheliinaa ja kiristyssiteitä tarvittiin nopeasti. Ihan totta. Joku soitti ambulanssin ja sähkö-

mies kuljetettiin pikakyydillä Tyksiin. Me muut voitoteltiin kurjaa kohtaloa ja jatkettiin siivoamisen jälkeen saunomista. Ja oltiin varmoja – haavasta ja sotkusta päätellen – että sähkötyötkin taitavat jäädä nyt muutamiksi viikoiksi. Mutta eikö mitä. Muutamien aikojen kuluttua kuului vuokra-auton käynti pihalta. Ja sähkömiehän se siinä taas. Tikkejä oli tullut paljon, mutta ei sattunut. Me jatkettiin illanviettoa. Sähkömies ei kuitenkaan enää saunonut.

Sitten jälkepäin kuului arvostelua, että kun ne jatkot on niin rajuja, että voi sattuua mitä tahansa, ja että olisi hyvä kun ne kellarit olisivat lopultakin jo kaikki kaivettuja jne. Tosiasia kuitenkin on, että sähkömies liukastui enemmänkin saippuaan kuin olutpulloon ja Raine ja Anjan kellari tuli kaivettua. Sitä en tiedä, että kuka maksoi sen oven lasin. Mutta Olli on kertonut, että ehjä on. ■

TT
OY TILITEHO AB

ASiantunteva ja
palveleva tilitoimisto

KIRJANPIDOT, TILINPÄÄTÖKSET,
PALKAT YM. TILITOIMISTOPALVELUT

Auktorisoitu
Taloushallintoliiton jäsen

Sirpa Pennanen KLT, PHT
Puutarhakatu 38 A 39
p. 0207 345 600

www.tiliteho.fi

VG
WOK

Port Arthur
Arvinkatu 10, Turku

Raunistula
Rauninaukio, Turku

Kupittaa
Tykistökatu 6, Turku

www.vg-wok.com

**VERHOOMO
HAKAKOSKI**

-VUODESTA 1991-

Sanna Hakakoski
Verhoilijamestari

Rauhankatu 23-25, 20100 Turku
Puh: 02 2309 602

[verhoomo.hakakoski@
turunverhoilijamestarit.fi](mailto:verhoomo.hakakoski@turunverhoilijamestarit.fi)

www.verhoomohakakoski.com

Portsan kirkko kutsuu jouluun

Joulun aika täyttää Mikaelinkirkon.

Ihmiset etsivät joulurauhaa ja joulun koskettavaa sanomaa. Iloitsemme siitä seurakuntana kovasti. Tänäkin vuonna on mahdollisuus laulaa sydämen kyllyydestä joululauluja ja -virsiä, mitä erilaisimmissa tilaisuuksissa. Myös joulukonsertteja on tarjolla, joista seurakunnan järjestämät ilmaisia. Jouluinen Mikaelinkirkko on myös nähtävyys sinälään, jossa kannattaa tutustua muun muassa hollantilaisen seimitaiteilijan kauniiseen sommitelmaan Vapahtajan syntymästä.

Rauhaisaa ja siunattua Jeesuksen syntymäjuhlaa toivottaen,
Pasi Jaakkola, Mikaelinseurakunta

Kauneimmat joululaulut ja joulukirkot

Su 10.12. klo 16

Kauneimmat joululaulut Big Band -säestyksellä - klo 18 Perinteiset kauneimmat joululaulut

Ke 13.12. klo 18

Partiolaisten kauneimmat joululaulut (Kaikille avoin tilaisuus)

To 14.12. klo 17.30

Lasten joululaulukirkko. Rytmisoitin mukaan

Su 17.12. klo 17

Jouluinen Mikaelmessu (pyhäkoulu lapsille) - klo 21 Jouluinen Tuomasmessu

Ke 20.12. klo 18

Lasten joulukirkko (Tuomasmessu)

Su 24.12. klo 16

Jouluaaton hartaus - klo 22 Kauneimpien joululaulujen yö, Lehikoinen

Ma 25.12. klo 8

Joulukirkko

Ti 26.12. klo 10

Tapaninpäivän messu

Joulukonsertteja

Ti 5.12. klo 18

Mikaelin ystävien joulukonsertti, Petri Laaksonen ja Jippu, liput 17 € (S-etukortilla 15 €) Turun alueen Prismat, Sokos Wiklund tuntia ennen ovelta

Pe 8.12. klo 18.30

"Suomalainen joulu" -konsertti, Silvia Koski - sopraano, piano, alttoviulu ja kuoronjohto, Marko Hakanpää, urut, Kalle Väinölä, laulu, Vox Michaelis -kuoro, Yleinen äänioikeus -kuoro, Aboa

Gospel -kuoron pienryhmä, VAPAA PÄÄSY

Pe 15.12. klo 19

Jean S "Joulu yhdessä - rakkaimmat joululaulut" Liput 24 € (S-etukortilla 22 €) Turun alueen Prismat, Sokos Wiklund tuntia ennen ovelta jos lippuja jäljellä

La 16.12. klo 15

"Taas kaikki kauniit muistot", Kuorikoski, Hakanpää. VAPAA PÄÄSY

Ti 19.12. klo 19

"Oi muistatko vielä sen virren", Samuli Edelman, Jukka Perko, Matti Paatelma. Liput alk. 34,50 €, lippu.fi

To 21.12. klo 19

Laulaen jouluun, Laulun Ystävät, vapaa pääsy, ohj. 15 €

Ke 27.12. klo klo 18

Haavani on lahjani -ilta, "I love the Lord", gospel-laulaja Jenni Taari, Aboa Gospel, Jippu, VAPAA PÄÄSY

Kaikki tilaisuudet ja lisäinformaatio:
www.mikaelinseurakunta.fi

TERVETULOA
LAULUTUNNEILLE!

Opettajana
Sini Kunnaala,
laulupedagogi
(AMK) ja
luokanopettaja
(KM)

OPETUSTA PORTSAN ALUEELLA
JA LOUNAIS-SUOMEN
MUSIIKKIKOULUSSA
YLIOPISTONKADULLA.

KYSY EDULLISIA
KOKEILUTUNTEJA JA
LAULUTUNTIPAKETTEJA!
P. 0445455006
SINIKUNNAALA@GMAIL.COM

Ompelimo
Nuttu-Liina

Lahjat
Korjausompelu
Lastenvaatteet

Rauhankatu 26
040 820 9058
www.nuttu-liina.net

**PARTURI-
KAMPAAMO
JOKILA**

Anita Lehto

**Puutarhakatu 38
20100 Turku**

Puh: 02 230 5471

Joogaa Saippua-Centerissä

Teksti ja kuvat: Sari Raunell

Osalistujat saapuvat hiljaa, levittäytyvät mattoineen saliin, levähtävät ja rentoutuvat kukin omassa, mukavalta tuntuvassa asennossaan. Joku pötköttää sellällään, toinen venyttelee ja kolmas istuu tyypillisessä joogaistunnassa. Hämärä pehmeä valaistus, hiljaisuus salissa. Mieli keskittyy, rentoutuu ja tasaantuu heti.

Tunti alkaa. Ohjaaja Marko Mikkilän johdolla toistetaan äänten muutamaa mantraa ja aloitetaan liikesarjat. Ohjaaja kertoo, miten hengityksen kuuluu tuntua ja missä. Todella intensiivistä liikkumista, ilman hyppimistä tai juoksemista. Keskityn itseäni. Tulee lämmin. Keho ja mieli avautuvat ja puhdistuvat.

Vastapainoa arjen kiireelle ja kireille lihaksille

Astangajoogassa tärkeintä on hengitystekniikka, jonka avulla kehon liikkeet sidotaan sujuvaksi liikesarjaksi. Harjoittelu on erittäin dynaamista. Liikesarjojen avulla käydään läpi lihaksia avaavat, vahvistavat ja venyttävät sekä meditatiivisemmat harjoitukset. Kiireiselle, istumatyötä tekeväälle, mutta yhtä lailla fyysisen,

esimerkiksi kamppailulajin harrastajalle jooga on mitä parhainta vastapainoa.

Palauttavaa kehonhuoltoa

Astangajooga sopii teini-ikäisestä eteenpäin ihan kaikille. Erityisesti miehiä viehättää astangajoogan voimaisuus. Kaikki liikkeet tehdään omien, yksilöllisten tuntemusten mukaisesti, eli voit harjoitella fyysiset rajoitteesi huomioiden. Ohjaaja katsoo tarkasti, jotta kukin liike tulee tehtyä oikein ja turvallisesti. Tunnit pidetään ilman musiikkia, oman hengityksen avulla. Säännöllisesti harjoitettuna saat joogasta kaiken hyödyn kehonhuoltoosi. Jooga onkin oiva keino tyhjentää mieli edes hetkeksi oman kehon kautta. Tässä lajissa keskityt vain omaan tekemiseesi.

Etelä-Intian kaupunki, Mysore

Astangajoogassa harjoitellaan kymmeniä eri asentoja (asana), jotka on jaoteltu eri liikesarjoihin. Yleensä harjoitellaan vain 1. ja 2. sarjaa, mutta vuosien varrella voit edetä todella syvälle, mikäli haluat. Ensin alkuun voit harrastaa ohjatuilla tunneilla ja siirtyä myöhemmin Mysore -tunneille

eli tunneille, jossa teet itsenäisesti ja omaan tahtiisi liikesarjat, mutta kuitenkin ohjaajan huolellisessa valvonnassa. Mysore -harjoittelu on saanut nimensä Etelä-Intiasa sijaitsevan kaupungin mukaan ja se on astangajoogan perinteinen harjoitustyyli. Jos vasta harjoittelet itsenäistä liikesarjaa ja tuntuu, että tarvitset apua, voit lainata viereisiä lunttilapun harjoituksen tueksi.

Astangajoogan aloitus viikonloppukurssin kautta

Kerran kuussa järjestettävällä Astangajoogan alkeiskurssilla saat tarvittavat tiedot ja ohjeet, jotta voit aloittaa ohjatuilla tunneilla käymisen. Kaikki liikkeet tehdään kurssilla rauhallisesti ja turvallisesti, jotta varmasti tiedät, miten kukin liikesarja suoritetaan oikein. Mietitkö sopiiko laji sinulle? ”Aloittelijan ei tarvitse olla notkea, eikä tarvitse osata mitään. Mikäli tunnet itsesi kankeaksi, niin juuri sinullehan jooga sopiikin!” kertoo ohjaaja Katja Metsätähti.

Sidekudosten avausta

Yin joogan voit aloittaa ilman alkeiskurssia ja sitä onkin helppo lähteä kokeilemaan, vaikei olisi mitään kokemusta joogasta. Tässä joogassa avataan ympäri kehoa

olevia sidekudoksia, jotka pitävät sinut kasassa. Harjoituksen tahti on rauhallinen ja se tehdään aina ohjatusti. Yin jooga tekee hyvää, mikäli tunnet olevasi jumissa, sillä tässä harjoittelussa tehdään kaikki venytykset pitkäkestoisesti ja ne suoritetaan istuen tai makuultaan. Harjoittelu on myös todella rentouttavaa.

Turun Astangajooga

Turun Astangajoogassa työskentelee yhteensä kuusi ohjaajaa. Heistä usealla on ”yhteyksiä” Portsaan. Esimerkiksi Kaisa Lehtimäki asuu Portsassa, Marko Portsan tuntumassa ja Katjan isovanhemmat olivat portsalaisia. ■

Tunteja on sekä aamulla että illalla seitsemänä päivänä viikossa. Löydät kaiken tarvittavan tiedon, kurssikalenterin ja hinnat osoitteesta www.astangaturku.fi.

Puutarhakatu 32
Trädgårdsgatan 32

02 - 24 22 200

info@laineenkare.fi
www.laineenkare.fi

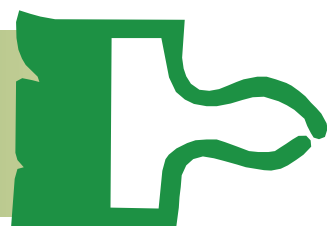
Lähellä Sinua - Nära Dig

Asiantuntijasi lakiasioissa: perhe- ja perintöoikeus, rikos- ja riita-asiat
Din expert i rättsliga frågor: familje- och arvsrätt, brottsärenden och tvister

Laineenkare & Co

JURIDISK BYRÅ • LAKIASIAINTOIMISTO

Kiinteistömaalaus

P. JÄRVINEN Oy

www.pjarvinen.fi

Isännöintimestarit Oy

Kotisi asiat hoidossa

www.isannointimestarit.fi

Sofiankatu 3 A, 20100 Turku 0440 567 040

Rakennushanke

Rauno Mäkelä Oy

Koko vuoden parhaat asennus- ja saneerausajat varataan nyt!

SOITA 0400 534 303

www.rakennushankemakela.fi | Airikkalantie 102, 21310 Vahto

Paska Juttu

Teksti ja kuvat: Christina Nummi

Sinä yönä satoi. Satanut oli ennenkin, mutta tällä kertaa sade oli erilaista. Se ei ollut oikeastaan edes sadetta, vaan maailmaa pieksevää vesimassa, vihamielinen pauhu, joka putosi eräänä elokuisena yönä vuonna 2012 täydellä voimalla turkulaisten niskaan.

Tämä tarina on tosi.

Portsan peltikatkojen alla herättiin kuuntelemaan tauotonta roimintaa: Miten kauan tätä oikein kestää? Eikö tämä hiljene välillä? Aamulla pitäisi töihinkin, kunpa saisi nukuttua. Voiko katto hajota? Ai ei. Ootko varma, kuuntele nyt tota ryskettä!

Eräässä asunnossa kuitenkin nukuttiin makeasti sateesta tietämättä. Yöllinen jylinä ei kuulunut asuntoon, sillä kuuman kesän myötä sängyt oli siirretty yläkerran kuumuudesta kellarin viileyteen. Tämän kodin asukkaiden unta ei häirinyt sade, peltikatkojen pauhu eikä muu ulkona vellova ryminä ja ryske. Ainoa mikä unta hiukan häiritsi, oli vessahätä. Ja herättävähän siinä oli, vaikkei millään olisi jaksanut. Sängyn uumenista lattian suuntaan venyvä jalka upposi nilkkaa myöten veteen.

Vettä joka puolella

Peltikaton alla valvottiin edelleen, kun ovikello kahdelta yöllä soi. Oven takana olevat naapurit olivat märkiä ja järkyttyneitä, peräkanaa juostiin kellarin toteamaan, että vettä täälläkin. Eikä mitä tahansa vettä, vaan vessapaperimuhjuista likaviemäriverettä, sitä itseään. Alle vartissa oli koko taloyhtiön väki herätetty ja ulkona, joillain sadetakki yöpaidan päälle kiskottuna, joku kalsareillaan ja toisilla eteisestä ensimmäisenä jalkaan osuneet sandaalit jalassa.

Todettiin, että taloyhtiön 26:sta asunnosta oli seitsemän kellarista viemärivereden vallassa, likavesi oli noussut osassa asuntoja jo polven korkeudelle.

Yhdessä käytiin veden kimppuun. Vettä taltuttamaan haettiin saatavilla olevat uoppopumput, joistain kellareista äyskäröitiin vettä ämpäreillä ulos ihmiskunnan voimin. Apuun hälytetyt paloautot pumppasivat vettä kadun viemärikaivoista, mutta tuloksetta. Veden pintaa ei saatu laskemaan millään, koska uutta puski viemäreistä kellareihin vähintään samaa tahtia taloyhtiön erillisviemäröinnistä huolimatta.

Näky kellareissa oli murheellinen. Jossain asunnossa oli sängystä näkyvissä enää pelkkä patjan yläpinta, toisessa taas vessanpytty oli muuttunut erikoiseksi suihkulähteeksi. Muhjuveden syövereissä lillui omistajilleen tärkeitä tavaroita: lasten leluja, kirjoja, sirkkeli, valokuvia, tietokone, äidin vanha hääpuku.

Kaikesta yrittämisestä huolimatta jossain vaiheessa oli pakko todeta, ettei tilanteelle voi tehdä mitään. Oli vain odotettava, että sade lakkaa ja veden pinta lähtee laskemaan. Aamukuudelta kokoonnuttiin henkilökoh- taisten uima-altaiden ääreltä piha- maalle litimärkinä ja loppen uupuneina särpimään kahvia, jota eräs ystävällinen naapuri oli väelle ehtinyt keittää oman tragediansa ohessa.

Siinä kahvia juodessa ja haavoja nuollessa käveli pihan poikki rouva, joka oli yön meitä muita autettuaan läh- dössä työpaikalleen - kuinka olla- kaan, If-vakuutusyhtiöön. Don't you worry 'bout a thing, lauloi viemäri- lta haiseva ja vettynyt väki toiveikkaana rouvan perään. Meistä olisi saanut hyvän mainoksen.

Jälkipyykillä

Puolitoista kuukautta myöhemmin, lokakuun alussa 2012, oli tapahtunut paljon. Elokuisen vedenpaisumuksen jäljiltä oli vahingon kärsineet kellarit purettu aivan alkutekijöihinsä eli kantaviin rakenteisiin saakka. Kellarit oli desinfioitu, kuivurit pöhisseet viikko tolkkulla. Ja tietysti pankinjohtajan pakeilla käyty lakki kourassa, jotta purkamisen ja jälleenrakentaminen oli mahdollista tehdä. Kuivauksessa oli menossa viimeiset päivät, sen jälkeen päästäisiin rakentamaan kellareita uudelleen.

Tuona lokakuun päivänä satoi. Sade ei ollut mitenkään voimakasta, mutta sitä oli jatkunut taukoamatta monta päivää. Eräässä portsalaiskodissa istuskeltiin sohvanurkassa ja kirjoitettiin tekstiviestiä. Viestin saajana oli äiti, ja viestissä kerrottiin näin: "Kuivausfirman miehet kävi eilen teke- mässä mittauksia meidän kellarista, ja saatiin kuivat paperit! Jipii! Päästään vihdoon rakentamaan!" Jälkeenpäin on tullut mietittyä, miten täsmälleen samaan sekuntiin voikin mahtua kaksi asiaa: viestin lähetys ja kellarista kuuluva BLUP.

Paskavesi valtasi kellarin taas. ■

Osui myös omaan nilkkaan, Christina ja kaatopaikkakuorma

TÄMÄ TAPAHTUI:

Turun kaupungin ylläpitämä jätevesiviemäri tulvi 27.8.2012 ja 5.10.2012 nostaa viemäriverden rakennusten sisätiloihin. Portsassa vahingonkärsineitä taloyhtiöitä oli yhteensä neljätoista, joista osa lähti ajamaan vahinkoasian korvausvaatimuksia yhteisellä esityksellä niskuroivaa kaupunkia vastaan. Koti-

Tätä taistelua ei ämpäreillä voitettu, vaikka kovasti yritettiin.

vakuutukset korvasivat vaihtelevasti irtaimistovahinkoja, mutta kaikkien taloyhtiöiden kiinteistövakuutukset eivät korvanneet kiinteistöille aiheutuneita vahinkoja. Turun kaupunki koitti vielä pestä käsiään kakkavedessä tapahtuneen jälkeen mittautamalla kaikkien vahingonkärsineiden kellareiden rakennuskorkeuden, mutta kellari- ja asuintilat oli rakennettu padotuskorkeuden yläpuolelle ainakin allekirjoittaneen taloyhtiössä, rakennusluvakin löytyi. Lopputuloksena kaupunki korvasi vahingonkärsineille 75% vahingoista sillä ehdolla, ettei asiaan enää palattaisi. Tähän asiaan ei enää tarvinnutkaan palata, mutta 6.8.2017 nousi viemäriverdet ihmisten ilmoille jälleen.

Mutta miten on mahdollista, että jätevesiviemäristä voi tulla sade- ja jätevettä väärään suuntaan? Veden-

paisumus on ollut monen tekijän summa. Artukaisten sääaseman mittauspisteellä mitattiin tuona elokuisena yönä hurjat 60mm sadevettä kahden tunnin aikana. Kakolan jätevedenpuhdistamo käyttää purkulinjanaan hulevesilinjoja, jotka rankkasateen vaikutuksesta olivat sadevedestä täynnä, joka taas rajoitti puhdistamon purkukapasiteettia. Tästä johtuen puhdistamon varoalaiden pinta nousee, joka aiheuttaa pintojen nousua myös puhdistamolalle johtavassa viemäriverkostossa. Lisäksi puhdistamon alueella on edelleen erillisviemärimättömiä kiinteistöjä, jolloin sadevettä johdetaan likavesiviemäriin, joka taas varsinkin rankkasateen aikaan pahentaa tilannetta pullonkaulan ollessa purkulinjoissa.

That's why.

PUHDISTAMOLLA TEHOSTETAAN POISTOPUTKEN KAPASITEETTIA

Turun seudun puhdistamo Oy on 14 kunnan omistama palveluntuottaja, joka tarjoaa omistajilleen hy-vänlaatuista jäteveden-puhdistuspalvelua kustannustehokkaasti. Laitoksessa käsitellään lähes 300 000 Turun seudun asukkaan sekä teollisuuden jätevedet, ja puhdistamo sijaitsee keskellä Turkuu Kakolan-mäen uumenissa Portsan kupeessa.

Kakolanmäen jätevedenpuhdistamon nykyiset poistoputket on liitetty Turun kaupungin hulevesiviemäriin Tukholmankadun ja Ratavahdinrinteen risteyksessä, josta eteenpäin puhdistettu jätevesi matkaa satama-altaaseen yhdessä sadevesien kanssa. Sadevesien kanssa yhteinen poistoputki toimii pullon-kaulana ja rajoittaa puhdistamon toimintakapasiteettia, minkä vuoksi rankkasateiden aikana puhdistamon tulovirtaamaa joudutaan rajoittamaan. Tällöin puhdistamonta jätevetä pääsee vesistöihin, mikä aiheuttaa ylimääräistä kuormitusta Turun merialueelle. Hulevesitulvat aiheuttavat häiriöitä myös kau-punkiympäristössä.

Hulevesi on katoilta ja muilta pinnoilta pois johdettavaa sade- tai sulamisvettä. Hulevesi ei kuulu jäte-vesiviemäriin. Tällä hetkellä kuitenkin viemärien kunnosta joh-tuen noin 40 % puhdistamolle johdetusta vesimäärästä on hulevettä. Rankkasateiden aikana jätevedenpuhdistamon virtaama voi vaihdella noin neljästä miljoonasta litrasta tunnissa äkillisesti jopa 15 miljoonaan litraan tunnissa. Jos puhdistamoa ajettaisiin täydellä teholla tällaisessa tilanteessa, vesi tulvisi Tukholmankadulle aiheuttaen puhdistamo-tulvia ja ongelmia lähialueen viemäroinnissä.

Ilmastoennusteiden mukaan Suomen vuotuinen keskilämpötila nousee lähes kaksi kertaa niin nopeasti kuin koko maapallon keskilämpötila. Myös sademäärien ennustetaan lisääntyvän noin 20 %, mikä vas-taa Eng-lannin sademääriä. Ilmastonmuutoksen vuoksi poikkeuksellisen suuret rankkasateet sekä hule-vesiviemärien virtaamapiikit tulevat lisääntymään. Lisäksi meriveden pinnan ennustetaan nousevan tulevaisuudessa. Turun seudulla myös rakennetaan voimakkaasti. Asukasmäärän kasvu on ollut noin 2000 asukasta vuodessa, ja jäteveden määrän ennustetaan lisääntyvän tulevaisuudessa.

Suuremmat sadevesi- ja jätevesimäärät lisäävät kapasiteetin tarvetta Kakolanmäen jätevedenpuhdistamol-

la. Ennustettu meriveden pinnan nousu taas rajoittaa purkujärjestelmän kapasiteettia ja poisjohdettavan veden määrää.

Turun seudun puhdistamo Oy selvittää parhaillaan poistoputken kapasiteetin tehostamista, jotta laadukas jätevedenpuhdistus voidaan taata vuosikymmeniksi. Hulevesiviemäristä erillinen poistoputki tulee johtamaan puhdistetun jäteveden maan alla Pansiontien suuntaisesti satama-altaaseen. Pääosa uudesta poistoputkesta tullaan toteuttamaan tunnelointitekniikalla, jolloin poistoputken alkupäähän tehdään aloituskaivanto ja loppupäähän lopetuskaivanto. Aloituskaivannosta putki porataan ja tunkataan lopetus-kaivantoon. Osa suunnitellusta poistoputkesta tullaan toteuttamaan louhimalla.

Tunnelointi on uusi tekniikka Suomessa, mutta yleinen Euroopassa. Se ei edellytä aukikaivuuta kuin aloitus- ja lopetuskaivannoissa. Tekniikan hiilijalanjälki ja energiankulutus ovat huomattavasti pienempiä kuin aukikaivuissa. Lisäksi tunnelointi aiheuttaa vähiten haittaa liikenteelle ja ympäröivälle asutukselle.

Poistoputken kapasiteetin tehostamisen rakentamisen yhteydessä tullaan rakentamaan puhdistamon yhteyteen myös puhdistetun jäteveden hygienisointiyksikkö eli UV-laitos. Laitoksen käyttöönotto tulee parantamaan puhdistetun jäteveden hygieenista laatua, jolloin satama-altaaseen johdettu puhdistettu jätevesi täyttää hyvän uimavesiluokan vaatimukset.

Poistoputkihankkeen suunnittelu on käynnissä parhaillaan. Rahoituksen varmistuttua putken rakentaminen tullaan toteuttamaan vuosien 2018-2020 aikana ja putken pitäisi olla valmis keväällä 2021. Eniten poistoputkihankkeen rakentaminen näkyy satamassa, jossa tulee sijoitettamaan tunneloinnin aloitus-kaivanto. Lisäksi UV-laitoksen ja siihen liittyvän tunnelin rakentaminen tulee näkymään puhdistamon hallintorakennuksen läheisyydessä liikenteen lisääntymisenä.

Uuden poistoputken ansiosta puhdistamoa voidaan käyttää täydellä kapasiteetilla myös poikkeuksellisten rankkasateiden ja korkean meriveden pinnan aikana. Vanha yhteys hulevesijärjestelmään jää varalle huoltotilanteita varten. Uuden poistoputken ansiosta jätevedenpuhdistamon laadukas toiminta pystytään varmistamaan vuosikymmeniksi. ■

Lisätietoja:

Mirva Levomäki

Toimitusjohtaja
Turun seudun puhdistamo Oy
Puh. 040 7126241
mirva.levomaki@turku.fi

Jarno Arfman

Tekninen päällikkö
Turun seudun puhdistamo Oy
Puh. 040 7126231
jarno.arfman@turku.fi

**Turun seudun
puhdistamo Oy**

KAKOLANMÄEN JÄTEVEDENPUHDISTAMO

LAADUKASTA PUHDISTAMISTA VUOSIKYMMENIKSI
Vain aurinko saa laskea Itämereen puhdistamatta

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Diaarinumero 4415-2016

Asemakaavatunnus 15/2017

Kaavan työnimi: Rauhankatu 19-21

PORTSA RY:N KANNANOTTO RAUHANKATU 19-21 TÄYDENNYSRAKENTAMISEEN

Kuva: Sari Raunell

Portsa Ry on samaa mieltä kaupungin tavoitteesta selvittää kaavamuu-
tosalueen suojelutarpeet. Kaava-
muutosalueen kivi- ja puutalot ovat
osa Port Arthurin valtakunnallises-
ti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä
ja ne tuleekin suojella asemakaavalla.

Portsa Ry suhtautuu kuitenkin erittäin kriit-
tisesti kaavamuu-
tosalueen suojelutarpeesta esitettyyn täy-
dennysrakentamisen mahdollistamiseen ja
haluaa tuoda esiin seuraavaa:

Rauhankatu 19-21 takana, samassa korttelissa
olevat yhtiöt ovat suojeltavia rakennuksia. Ra-
kennukset ovat perustus- ja rakennustapansa
vuoksi herkkiä maan kuivumiselle sekä täri-
näälle. Tämän vuoksi on syytä harkita tarkkaan
kaavoituksessa esitettyä maanalaisen kellarin
rakentamista tonttien vastaiselle rajalle. Sen
sijaan tulisi mahdollinen lisärakentaminen
mitoittaa siten, että maanvarainen pysäköinti
riittää alueen kaikille kiinteistöille. Mahdol-
linen lisärakentaminen tulee perustua joka
tapauksessa perusteellisiin maaperä- ja raken-
nettavuusselvityksiin. Lisärakentamisesta ei
myöskään saa aiheutua haittoja naapuriyhti-
öille rakentamisen aikana eikä sen jälkeen.

Haluamme lisäksi esittää huolestamme asema-
kaavaluonnoksessa esitettyjen lisäsuinker-
rostalojen sijaintiin ja korkeuteen. Esitetyt
lisärakennukset eivät saa heikentää olennai-
sesti naapuriyhtiöiden asumismukavuutta,
valoisuutta, viihtyisyyttä tai asuntojen arvoja.
Rakennusten valo- ja varjovaikutusten selvit-
täminen tulee tehdä huolella.

Mikäli kerros määrä olisi maltillinen, mahdol-
linen Puistokadun puoleinen talo saattaa sijain-
tinsa puolesta toimia koko korttelin osalta mm.
liikenteen melun rauhoittajana ja vaimentajana.

Sen sijaan Sairashuoneenkadun lisäraken-
nus on asemakaavan mukaisena korkeuden
ja asuinneliöiden osalta aivan ylimitoitettu.
Tämän rakennuksen osalta toivomme harkit-
semaan tarkkaan tarvetta sisällyttää kyseistä
rakennusta tontille.

Muistutamme, että alueen muiden yhtiöiden
osakkaiden tasavertaisen kohtelun nimissä,
kattoikkunoiden rakentaminen tulee olla sal-
littua myös jatkossakin.

As Oy Aron ainoa palo- ja pelastuskaluston pe-
lastustie kulkee Rauhankatu 19-21 kerrostalon
pihan kautta, Puistokadun puoleisesta liitty-

mästä. Pelastustielle ei ole mahdollista esittää
korvaavaa reittiä, joten palo- ja pelastustien
huomioiminen tulee sisällyttää suunnitelmaan.

Portsa Ry pyytää, että asemakaavan muutok-
sessa huomioidaan ensisijaisena tavoitteena
suojella alueen rakennukset ja vasta tämän ta-
voitteen ehdoilla mietitään huolellisesti mah-
dollista lisärakentamista.

Toivomme myös, että voimassaolevan asema-
kaavan mukainen rakennusoikeus turvataan
yhtiöissä suojelukaavan rakennusoikeuksissa, ja
kaikkien suojeltavien rakennusten osalta lisära-
kentaminen nykyisen rakennuskannan sisällä
pysytetään ennallaan nykyisen asemakaavan ja
vallitsevan lisärakentamistavan mukaisesti.

Valtakunnallisesti kaavamuu-
tosalue on osa merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.
Maakuntakaavassa alue kuuluu Port Arthurin
kaupunginosan suojeltavaan rakennettun ympä-
ristön kokonaisuuteen. Yleiskaavassa Kaavan-
muutosalueen puutalotontit on merkitty osaksi
kaupunkikuvallisesti arvokasta ympäristöko-
konaisuutta. Heti aluksi tulisi huolellisesti sel-
vittää, ovatko muutokset lainkaan mahdollisia
asemakaavatasolla, asian ratkaiseminen oikeus-
käsitellyssä ei liene kenenkään etu.

Kuvat: Turun kaupunki, Schauman Arkkitehdit Oy

Edellä oleva huomioon ottaen selvityksiin tulisi lisätä Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen periaatteiden mukaisesti ihan oikea maisemallisten vaikutusten selvitys sisältäen kaikki ne maisemat, joihin muutos vaikuttaa. Toistaiseksi ainoa OAS:ssa esitetty havainnekuva on esitetty lintuperspektiivistä, josta yksikään ihminen ei todellisuudessa tätä kulttuurimaisemaa havainnoi.

Kaavanmuutosalueen potentiaali kestävämmän liikkuemisen ratkaisuisissa tulisi ottaa rohkeasti mukaan tarkasteluun laajemman alueen tarpeet huomioiden. Sairashuoneenkadulla ja miksei Ratakadullakin olisi esim. mahdollista erottaa katualueesta tilaa vuokrattavaksi latauspalveluita ja/ta yhteiskäyttöautopalveluita tarjoaville yrittäjille - hyviä esimerkkejä löytyy mm. Tukholmasta. Ratakadun kevyen liikenteen edellytyksiä ja turvallisuutta tulisi parantaa. Väylä voisi yhdistää Portsan alueen saumattomasti joukkoliikenteen asemille sekä mm. Humalistonkadun kevyenliikenteen väylään. Ratakadun muuntamista esim. pihakaduksi voisi suunnitella yhdessä alueen asukkaiden kanssa. ■

15.11.2017
Portsa Ry
Hallitus

TULIPALOHERKKÄ PORTSA – YHÄ TÄNÄKIN PÄIVÄNÄ

KAUPUNGISSA PALAA -kirjat 1 ja 2 kertovat Turun tulipaloista. Sen tarinat alkavat 1800-luvun loppupuolelta ja jatkuvat aina 1940-luvun alkuun. Kirjan kirjoittaja, Edwin Wahlsten seuraa alussa pikkupojan ihailevin silmin palokunnan työskentelyä ja myöhemmin toimien itse palokuntalaisena ja VPK:n talon isännöitsijänä.

Teoksen alaotsikko on Tulentorjujan työmaalta palo- ja palokuntalaismuistelmia. Sen on kustantanut Kustannusosakeyhtiö Aura ja painanut Osakeyhtiö Turunmaan Kirjapaino, Turku 1943.

Kirjassa on myös käsitelty Portsaa, jonka Wahlsten luokittelee paloherkkäksi. Tottahan tämä on vielä nykyäänkin, kun puutalossa asutaan ja puilla lämmitetään.

Tämä lainaus hänen kirjastaan kohdistuu erityisesti Portsan alueeseen ja sen kiihkeimpään rakennusaikaan.

Paloherkkä Portsa

Tämän vuosisadan alussa syntyi kaupungissamme melkein uusi kaupunginosa. Se, joka junassa tekee matkan pitkin Turun satamarataa, huomaa tämän radan vasemmalla puolella satamaan ajettaessa rakennettuja uusia, osittain sängen suuria ja lähellä toisiinsa olevia puurakennusryhmiä.

Rakennustoiminta silloisina vuosina näillä seuduilla oli suunnaton. Ken silloin kävi siellä, voi helposti laskea usein parikymmentäkin

rakenteella olevaa taloa. Kaikki nämä talot olivat tarkoitettuja työväenasunnoiksi.

Kunta helpotti myös työväestön pyrkimystä saada omia asuntoja ja oli yhtiöille, jotka rakensivat työväenasunnoiksi sopivia rakennuksia, tontteja myytäessä myöntänyt edullisia maksuehtoja. Edelleen oli kunta helpottaakseen tonttien hankkimista menettelyt siten, että tontit sopivasti voitiin jakaa kolmeenkin palstaan. Tämä oli tietysti hyvä, mutta oli tälläkin varjopuolensa. Luonnollista on, että henkilöt, jotka vähin varoin lunastavat tällaisen maapalstan, haluavat saada mitä suurimman hyödyn maastaan.

Tästä johtui, että tontit rakennettiin rakennussäännön sallimiin äärimmäisiin rajoihin. Kuusi metriä on näin miltei kaikkialla pisin välimatka saman tontin rakennusten kesken. Ken vähänkin oli kiinnostunut tulentorjunnasta, oli varmaan käydessään näillä seuduilla jonkinlaisin pelontuntein ajatellut tulipalon mahdollisuutta näissä työväenkorkeissa. Varsinkin uhkasi vaara rakennusten rakenteilla olevana aikana.

Tulenarka puutavara, avoimet ovet ja ikkunat ovat kaikki suotuisia edellytyksiä tulen irtipääsulle ja leviämälle. Etäisyys kaupungin keskustasta viivästä palomiesthistön saapumista paikalle. Pالمies tehdessään kierroksen näillä seuduilla tutustuakseen paikkoihin, kyllä tuli vähän vakavaksi kaikkea tätä ajatella. ■

Hyvää joulunalausikaa toivottaa Raili Pajula

VIERAILULLA SAMMAKON KUSTANTAMOSSA

Teksti: Hanna Parviainen Kuvat: Hanna Parviainen, Sammakko

Kutsuin maanantaiseksi illaksi itseni kyläilemään Sammakon kustantamolle Seppo Lahtisen ja Riikka Majasen luo. Kyläilyn tarkoituksena oli saada aikaiseksi juttu tähän lehteen.

Edellinen artikkeli Sammakosta Portsan Sanomissa on kuulemma ollut joskus 2000-luvun alkupuolella ja nyt oli hyvä hetki tehdä uusi. Haastattelu oli silloinkin hoidettu suurin piirtein samalla konseptilla, eli jauhettiin paskaa ja juotiin pari bisseä, sanoo **Seppo Lahtinen**. Nyt oluet ovat vaihtuneet muffinsseihin, mutta konsepti on muuten sama.

Jutustelua riitti koskien tämän hetken uusia kirjoja, kirjamesseja, Portsan kehitystä, liikennettä, Kakolan aluetta, oluen panemista, yleisiä ilmiöitä ja Jarno Saarista. Mukavan illan päätteeksi lupaan kasata jonkinlaisen jutun ja lähden kotiin syli täynnä kirjallisia aarteita.

Paneudun taustamateriaaliin. Tutkin huolella läpi Sammakon Sanomat. Luen Jarkko Laineen Turusta kertovan mainion kirjan Homo aboensis, jossa Jarkko Laineen runojen ja muiden julkaisujen siivittämänä käydään läpi hänelle merkityksellisiä paikkoja Turussa. Seuraavaksi huomaan jääneeni Heikki Kännön Mehiläistielle. Molemmat tämän vuoden julkaisuja Sammakolta.

Viikko vierähtääkin mukavasti ja lauantai-aamuna herään Portsan Sanomien toimituksen patisteluviestiin, deadline on tänään.

Vastaan: ”Aaaaarrrrggghhhh!!!! Tai siis huomenna! Mä luulin, että deadline on huomenna. No, joka tapauksessa. Kävin maanantaina vierailmassa Sammakolla, lähinnä jauhettiin kaikenlaista. Juttu on sitten niinku hautunut ja jalostunut silleen, että mulla melkein on vähän jotain paperilla. Koska kyseessä tulee olemaan kulttuuriartikkeli, johon olen suunnitellut sellaista laudatur -tasoista toteutusta, näkisin että kirjoitan sen tänä iltana kynttilän valossa, välillä ehkä hieman halpaa punaviiniä siemaillen. Jos taide vaatii ja tuska pahasti lisääntyy, saatan hieman itkeäkin. Lähinnä vaan liikutuksesta omaa erinomaista luomis-

työtä kohtaan. Kuvat saan suoraan kustantamolta ja ne valitaan sitten juttuun sopiviksi. Koko roska olkoon valmis tiistaina.”

Avautumisella sain hankittua muutaman lisäpäivän ja kehotuksen hankkia varmuuden vuoksi led-kynttilöitä. Siis asiaan.

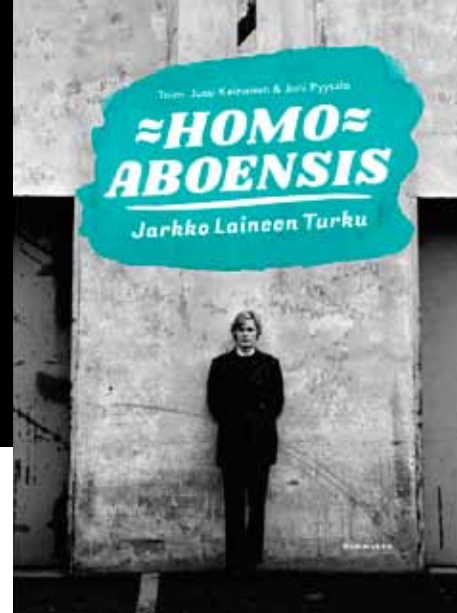
KUSTANTAMON VAIHEITA

Seppo Lahtinen perusti kustantamon vuonna 1996 julkaistakseen suomentamansa Charles Bukowskin runokirjan Päivät karkaavat kuin villit hevoset yli vuorten.

Sammakko on kustantanut kirjoja Turussa 20 vuotta. Juhlavuotta Sammakko juhlisti julkaisemalla seitsemän runokirjaa. Myyntiluvut eivät olleet huimia, mutta ei niiltä suurempia odotettukaan. Kyseessä oli enemmänkin kulttuuriteko. Runojen lisäksi Sammakko kustantaa käännöskirjallisuutta, kotimaista kirjallisuutta ja sarjakuvia. Historian merkkipaaluja ovat Heli Laaksosen Pulu uis -runokokoelma vuodelta 2000 ja Riku Korhosen Kahden ja yhden yön tarinoita vuodelta 2003. Myös Milla Paloniemen Kiroilevat siilit olivat ilmestyessään kirjallinen hitti.

Viimeaikaisista julkaisuista erityisen pidettyjä ovat olleet useat Turku-aiheiset teokset. Rauno Lahtisen ja Anu Salmisen Kakolan historia, sekä Mia Röntgen ja Ari Karhilahden Turun seudun luontoretkiopas saivat jo päivitetyn uusintapainoksen. Helena Kulmalan, Rauno Lahtisen ja Aleks Talven Turku – kaupunkiopas kertoo näkemyksiä siitä, mikä Turussa on parasta juuri nyt. Teos palkittiin Mondo-lehden vuoden matkakirjapalkinnolla.

Tällä hetkellä Kustantamo työllistää neljä ihmistä ja teoksia julkaistaan vuosittain noin 20-30 kappaletta. Kustannuspäätös syntyy yleensä sillä perusteella, houkutteleeko kirja lukemaan. Onko se niin hyvä, että voi suosittelua kavereillekin.

Ensimmäinen kirjakauppa oli Humalistonkadulla ja välillä myymälä löytyi myös Helsingistä. Nykyinen kirjakauppa sijaitsee keskustassa osoitteessa Kauppiaskatu 3. Kauppa avattiin 2007 ja se on muodostunut kirjanystävien aarraitaksi alennuskoreineen, laajoin valikoimineen ja tapahtumineen.

TOIMISTON SALAISUUS

Kustantamon toimisto ja verkkokaupan varasto on Puutarhakadulla. Keskustelussa selviää, että samassa kiinteistössä sijaitsee ratamootoripyöräilijä Jarno Saarisen lapsuuden koti. Ullakolta oli siivouksen yhteydessä löytynyt Jarnon vanha aapinenkin, joka on jo jonkin aikaa tehnyt matkaansa museoon. Kunhan aikaa ja museo löytyy. Googlen avustuksella selviää, että museo sijaitsee turkulaisen hautausmaaston alakerrassa, kauppatorin lähellä. Taloyhtiössä on myös ollut suunnitteilla jonkinlainen muistolaatta tai vastaava talon seinään. Sammakon Sanomien toimitus taas sijaitsee kustantamon tiloissa. Kustantamon tiloihin on suunnitteilla satunnaista ystävämyynti -tyyppistä toimintaa.

Nähtäväksi jää, jääkö tämä juttu kustantajan tiukkaan seulaan, noin seitsemänsadan muun vuodessa tulevan julkaisemattoman kirjoitusnäytteen joukkoon. Vai saatiinko tästä sittenkin tarina lehteen. Ja nyt sitä viiniä. ■

KOSKEN LEIPOMO

KÄSINTEHDYT LEIVONNAISET

**Pullat, munkit, kakut, sämpylät ja leivät
herkkuja jo vuodesta 1918**

100 vuotta portsassa

Puutarhakatu 23 avoinna ma-pe 6.30-17.00

**Puhelin:
Tilaukset: 022302138
Portsan myymälä:
0401874253**

**Myymälät:
Puutarhakatu 23 Turku
Itäinen Pitkäkatu 41 Turku
Kaarikatu 8 Kaarina
Autokeskus Raisio**

PORTSA ON KOTI JA INSPIRAATION LÄHDE SUUNNITTELIJA ANNIKA VÄLIMÄELLE

Teksti ja kuvat Annika Myrsky

Graafiselle suunnittelijalle, **Annika Välimäelle** Portsassa on tuttu paikka. Kolmisen vuotta yrittäjänä toiminut graafinen suunnittelija muutti ydinkeskustan vilskkeestä Portsaan viisi vuotta sitten eikä voisi olla tyytyväisempi päätökseen. Portsassa on paitsi koti myös inspiraation lähde. Hiljaisuus, luonnon läheisyys, kukkivat sisäpihat ja savupiipuista tupruava savu ovat valloittaneet Annikan.

Graafikon ura urkeni nuorelle yrittäjälle muutama vuosi sitten, kun pankki- ja vakuutusala ei tuntunut enää omalta jutulta. Uuden alan opinnot Annika suoritti työn ohessa ja valmistumisen kynnyksellä hän irtisanoutui aiemmasta työstään ja perusti oman yrityksen. Yrittäjyys oli Annikalle selkeä valinta.

"Graafinen suunnittelu on intohimoni ja nautin työpäivistäni. Pidän myös yrittäjän vapaudesta. Työskentelen pääasiassa kotoa käsin ja voin määrittellä työpäiväni kulun pitkälti itse. Välillä aloitan työpäivän todella aikaisin ja joskus saatan työskennellä iltamyöhälle. Pyrin

kuitenkin pitämään illat ja viikonloput vapaana työasioista. Luovuutta vaativasta työstä pitää päästä säännöllisesti myös irti. Inspiraatio ja ideat töihin kertyvät monesti vapaa-ajalla", kertoo Annika.

Annikan kotona työskentelee toinenkin yrittäjä, hänen miehensä, tosin oman yrityksensä parissa. Pariskunta on remontoanut asunnon lähes lattiasta kattoon, minkä vuoksi eläminen ja työskentely tapahtuvat nyt oman näköisessä ympäristössä. Viihtyisyyttä lisää asunnon ikkunoista aukeavat näkymät puutarhaleikkuritehoseihin.

Annikan työaika kuluu pitkälti yritysten visuaalisten ilmeiden – logojen, verkkosivujen, pakkaussuunnittelun, käyntikorttien ja markkinointimateriaalin suunnitteluprojektien parissa. Hän nauttii siitä kun saa luoda uutta ja nähdä asiakasyrityksensä kasvun. Asiakkaita ovat usein pienet muutaman hengen yritykset, mutta suunnitteluprojekteja on tullut tehtyä myös suuremmille yhtiöille. Annika on tunnettu myös käsintehtyistä kalligrafiastaan.

Kuluttajille tutuimpia ovatkin varmasti kirja- ja design-kaupoissa näkyvät kauniit postikortit ja uusimpana vuodelle 2018 suunniteltu kalenteri.

Asumisen viihtyvyyttä Portsaan lisää osataan myös hyvä palvelutarjonta. Leipomon, ruokakaupan ja hierojan lisäksi Annikan perhe käyttää Portsaan löytyviä pesula-, räätäli- ja verhoomopalveluita. "On hienoa että meillä on niin hyvin saavutettavissa palveluita täällä Portsaan", pohtii Annika. ■

<http://annikavalimaki.com>

PUISTORINNE 110 VUOTTA

Kuluneen kesän aikana on eri puolilla Portsa-a juhlistettu pyöreitä, kun kaupunginosamme taloyhtiöt täyttävät tasavuotia yksitoista jälkeä. Yksi vanhimmista taloyhtiöistä on Turun Työväen Rakennus- ja Asunto-osakeyhtiö Puistorinne, jossa juhlistettiin 110-vuotista olemassaoloa arvokkaalla päiväjuhlalla ja riehakkaaksi yltyneellä illanvietolla.

Lähtettäjä: Christina Nummi
Lähetetty: 3. syyskuuta 2017
Vastaanottaja: Puistorinne
Aihe: 110-v. kuvat ja raportti

Heippa Puistorinteen kohmeloinen kansa,

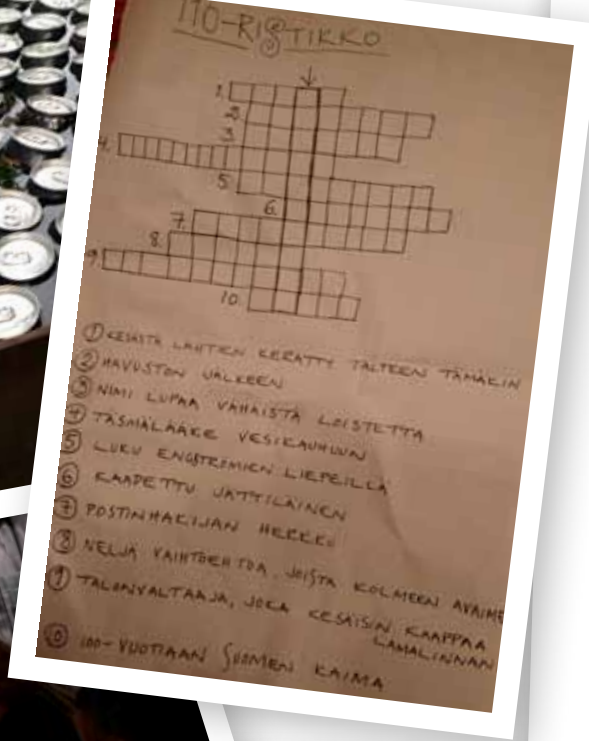
eilisen kreisibailaamisen seurauksena tänään on ollut pihamaalla kumman hiljaista, väki on enimmäkseen pysytellyt kopeissaan ja pihalle uskaltaneet on kulkeneet korvat luimussa, hartiat kyyryssä ja aurinkolasit tiukasti päässään. Tiedätteks sen Stigin biisin, jossa lauletaan että "illalla iloinen, aamulla itkettää"... Tuli vaan mieleen :-D

Eilisestä kooste heille, jotka eivät paikalle päässeet ja heille, jotka kokevat tarvitsevansa avustusta muistamiseen:

Päiväohjelma meni oikein mallikkaasti, suuret kiitokset kaikille esiintyjille! Kuulimme taloyhtiön vanhimman asukkaan kertomuksia Puistorinteen menneiltä vuosilta, sekä kaunista runonlausuntaa ruotsiksi ja suomeksi tulkituna. Pihan kaikkein pienimmät esittivät meille marssilaulun, johon jotkut meistä pääsivät ansiokkaasti osallistumaankin. Saimme kuulla puheenjohtajalta reppavan rallin Portsan pojista ja ihailimme lasten kovasti harjoittelemaa tanssiesityksiä. Lauoimme heleästi, kuuntelimme tarkkaavaisesti ja tapuimme oikeissa kohdissa. Vielä tässä vaiheessa osasimme käyttäytyä sivistyneesti.

Toista se oli sitten illalla: ensimmäiset minuutit iltajuhlan alussa oli sävyisää ja harmonista aikaa, mutta juhlakansan tunteet kuumenivat välittömästi, kun joukkueet eli Irwinit, Mannerheimit, Nykäset sekä Matit ja Tepot saivat erityisen Puistorinne-sanaristikon eteensä. Osa joukkueista tunsu kokeneensa suurta vääryyttä, kun vaivoin aikaan saatu ja satavarmasti oikeaksi tiedetty vastaus osoittautui täysin vääräksi, epäiltiinpä ristikonlaatijaa virheistä ja tietovuodostakin.

Päivän menu:

***Vibersalaattia, kirsikkatomaattia ja leipäjuustoa
Poro-pastasalaattia
Foccaccia ja levitettä***

***

***Savulohta ja tilliremouladea
Juures-perunakompottia
Falafel-pyöryköitä***

***

Kakkukahvit

Illan menu:

***Grillitasku, jossa calzone,
pulled pork, aiolia,
marinoitua punasipulia,
coleslaw-salaattia ja
cheddar-kastiketta,
lisäksi falafel-pyöryköitä.***

Pahin öykkäri oli Katri-Helenat - kukapa olisi joukkueen nimen perusteella tätä osannut arvata. Myös Suomen historian suurmiehiä ja - naisia arvuuteltiin, ja tässä yhteydessä saatiin todeta erään esittäjän näyttävän niin erehdyttävästi Spedeltä, ettei melkein tarvinnut arvata. Välillä laulettiin täysin palkein ja koko illan tanssittiin niin, että diskoteekin paikka on vieläkin takapihalla nähtävissä - kivet on ruovittu innostuneiden tanssijoiden toimesta naapuripihalle asti ja kivituhkapinnasta on jäljellä pelkkä tuhka :-)

Puistorinteen villi-ihmiset hiljentyivät kuitenkin täysin, kun saimme kuulla erään asukkaan kirjoittamia, koskettavia runoja. Toinen runoista oli osoitettu runonlausujan ihastuttavalle vaimolle, mikä syystäkin aiheutti painetta muulle miesväelle. Runojen aiheuttamasta tunnekuohusta selviytyttyämme saimme taas äänemme takaisin ja lauloimme yhdessä erittäin moniäänisesti suomeksi ja ruotsiksi laulun, joka aiheeltaan ajankohtaisesti käsitteli muistinmenetystä.

Illan aikana teimme myös erittäin merkittävää, spontaania tutkimusta siitä, missä kuussa ketäkin on syntynyt ja koska ketäkin on Puistorinteeseen muuttanut. Tutkimustuloksissa saattaa esiintyä pientä epätarkkuutta, sillä eräs riehakas neito-kainen pomppasi pystyyn tuulettamaan lähes jokaisen kuukauden kohdalla, eli epäselvää on varmasti hänelle itselleenkin, missä kuussa sitä on tullut synnyttyä. Kiljahtelusta päätellen voisi olettaa samaisen frouvan muuttaneen tänne jo vuonna 1995, mutta todistettavasti kyseisessä asunnossa on silloin kyllä asuneet aivan muut henkilöt. Nähtiinpä illan mittaan yksi puunhalaajakin, joka löysi kukkapenkin kautta lopulta kotiinsa, kun taas toisen puun juuressa näytti olevan jonkun kaikkensa antaneen juhlijän paha olo.

Ilta oli kaiken kaikkiaan varsin onnistunut, kiitos koko Puistorinteen väelle kaikkien meidän järkkäämässä olleiden puolesta (Marianne, Tiina, Päivi, Hanna)!

Ja liitteenä Puistorinteen virallinen 110-vuotispotretti, olkaahan hyvät :-)

Chrisse

På svenska!

Text: Solveig Sillanpää

Blev så glad då jag läste om As Oy Puistorinnes 110-års fest. Mångsidigt program med historik, dikter, sång, dansuppvisning, allsång, dans, jubileumskorsord och gallupsundersökning. Dikter och sång även på svenska vilket värmer hjärtat på en finlandssvensk som jag. Dessutom härlig mat och god stämning. På det officiella födelsedagsporträttet ser man att alla är glada över att de är med på festen.

Menyn (två stycken) är så imponerande att jag vill upprepa den på svenska så gott jag kan.

Dagens meny:

*Grönsallad, körsbärstomat och brödst
Ren-pastasallad
Foccaccia med bredbart pålägg*

***

*Rökt lax med dillremouladsås
Rotfrukt-potatiskompott
Falafelbullar*

***

Kaffe och kaka

Kvällens meny:

*Grillficka med calzone,
pulled pork, aioli,
marinerad rödlök,
coleslaw-sallad och cheddarsås,
falafelbullar*

Redan menyn skulle fått oss på Arvidsgatan att känna prestanda tryck men vi var lyckligt omedvetna om den på vår egen 100-års fest (Bolaget fyllde 100 och husen 110 år). Vi löste nämligen festarrangemangen och menyn med knytkalas. Alla hämtade råvaror och en av de många kockar som bor här kordinerade matlagningen ute i bersån. Kalasmaten blev mångsidig och överraskande, vegetarianer, fisk- och köttätare, alla fick god mat.

Program

- 1. Laga mat tillsammans*
- 2. Äta tillsammans*
- 3. Extranummer, spela petanque tillsammans*

Olika stilar, många fina minnen från sommaren, Portsa går på andra seklet, vi tackar, säger farväl åt goda grannar och önskar de nya välkomna... ■

VÄLIAIKATIETOJA

AS OY TURUN
PORTSAN LUMON

TYÖMAALTA

Teksti ja kuvat: Toni Mattsson

Portsan Sanomien edellisessä numerossa kuusi kuukautta siteen kerrottiin töiden alkuvaiheesta ja taustatietoja hankkeesta.

Työmaan etenemisen aikatauluun ovat vaikuttaneet suunniteltua perusteellisemmat ja laajemmat purkutyöt. Rakennuksen ja pihan ja suunnittelu on nyt valmis ja työt ovat käynnissä.

Urakoitsijan ilmoituksen mukaan työt valmistuvat alkukesällä 2018.

Kohteen kaikki purku- ja kairutyöt ovat valmistuneet ja kellarikerroksen betonilattioiden valutyöt ja niihin liittyvät lvis-asennukset ovat käynnissä.

Portsan Sanomien kevään 2018 numerossa voidaan varmaan nähdä kuvia lähes valmiista kohteesta. ■

MITÄS TEET VIIKONLOPPUNA?

Teksti ja kuvat :Christina Nummi

Marraskuu on melkoinen väliinpuotoaja kuukausien joukossa, kenku ja synkkä. Pihalla ei viihdy lapset eikä lapsenmieliset, ulkoilma on pakollisia siirtymiä varten. Kesästä on turkasen pitkä aika, eikä ihan vielä viitsi vetää tonttullakkia korville. Mitähän tekemistä kaupunkilaiset ovat keksineet itselleen tällaisena ajankohtana?

Veli-Petteri
kiiruhti se-
minariin.

Jonnte on
tuttimiehiä.

Veli-Petteri: Olen menossa Meripuolustus-päivään Heikkilään. Meripuolustuspäivä on jokavuotinen seminaarilaisuus, jossa käsitellään ajankohtaisia aiheita.

Pikku-Jontte ja Jyrki: Nyt ollaan menossa kotiin leikkimään. Sitten hakemaan vaimoa töistä ja siitä sitten kummitytön synttäreille. Huominen isänpäiväohjelma on pysynyt yllätyksenä.

Leena: Tällaisella kelillä ollaan sisällä ja ihmetellään. Huomenna sunnuntaina sytytän kynttilän isänpäivän kunniaksi.

Chrisse: Viikonlopuksi on tiedossa vapaata oleilua, ei ihmeempää ohjelmaa. (Ällistys oli mlemminpuolista haastattelijan ja haastateltavan välillä, kun huomasimme yhtäkkiä olevamme kaimoja - ei ihan jokapäiväistä nimittäin.)

Anna-Maija, Samuli ja lapset Alina ja Olavi: Ollaan menossa lasten kanssa leffaan katsomaan Paddingtonia ja Alina menee siitä sitten kaverisynttäreille. Elokuvia on tiedossa viikonlopulle enemmänkin, sillä äiti menee katsomaan Tuntematonta Sotilasta, isä on sillä aikaa kotona lasten kanssa.

Iiro: Mosku-koiran kanssa ulkoilua Portsan alueella. Mosku on rodultaan basenji, eikä se tykkää yhtään kun sataa.

Esa: Olen menossa Impivaaraan uimaan. Käyn siellä viikonloppuisin, uintireissuun kuuluu 40 minuuttia vesijuoksua ja kilsa uintia.

Alinan panda
pääsi kauppa-
reissulle mukaan

Iiron Mosku-koira
ei vielä tiedä, että
ulkona sataa taas.

Esan meno-
pelinä on
Sveitsin
armeijan
Condor.

COMING SOON:
AS OY
PORTSAN LUMO

Pikkukaupungin tunnelmaa nautiskelijoille

PALANEN IDYLLISINTÄ TURUN PORT ARTHURIA PUHKEAA UUTEEN
KUKOISTUKSEENSA ALKUKESÄLLÄ 2018.

Puutarhakatu 35:n, laadukkailla materiaaleilla ja historiaa kunnioittaen peruskorjattava **As Oy Portsan Lumo** vastaa urbaaniin hyggen* kaipuuseen. Lämmin ja moderni puutalotunnelma, lähikortteleiden palvelut ja sijainti kivenheiton päässä Turun keskustasta takaavat Lumossa asuvalle vaivattoman tyylikkään arjen.

LUMO

Puutarhakatu 35, 20100 Turku

KYSY LISÄÄ JO NYT:

P. 040 808 5466 • BO@BO.FI

* **HYGGE:** On tanskalainen termi kiireettömästi, rennosti ja nautiskellen tekemiselle. Hygge on tunne, joka syntyy kotoisista lähtökohdista.

Urakoitsija: Metsämäen Rakennus Oy

Katso joulun aukiolot netistä!

KMarket
PORTSA